

ROZDZIAŁ IV

ZAINTERESOWANIA NIELETNICH WYCHOWANKÓW ZAKŁADU POPRAWCZEGO I SCHRONISKA DLA NIELETNICH W RACIBORZU W ŚWIETLE BADAŃ WŁASNYCH

Zainteresowanie uważa się za wyuczony składnik zachowania, nabywany w toku orientacyjno-badawczej aktywności dziecka, toteż nacisk kładzie się na kształtowanie zainteresowań”.¹

„Sam przez się nigdy przedmiot nie jest interesujący. Zainteresowanie (...) to potrzeba przedmiotu, który dąży do jej zaspokojenia”.² Tymi dwoma definicjami najkrócej można powiedzieć czym są zainteresowania. W tym punkcie pracy zostanie przedstawiona analiza empiryczna wyników badań nieletnich wychowanków Zakładu Poprawczego i Schroniska dla Nieletnich w Raciborzu.

Badaniu przygotowaną wcześniej ankietą zostali poddani uczniowie szkół w Zakładzie Poprawczym i Schronisku dla Nieletnich w Raciborzu, w tym 9 uczniów klas szkoły podstawowej, 32 uczniów klas I-III gimnazjum oraz 11 uczniów klas I-II zasadniczej szkoły zawodowej. Wypełnione ankiety zwróciło 50 nieletnich.

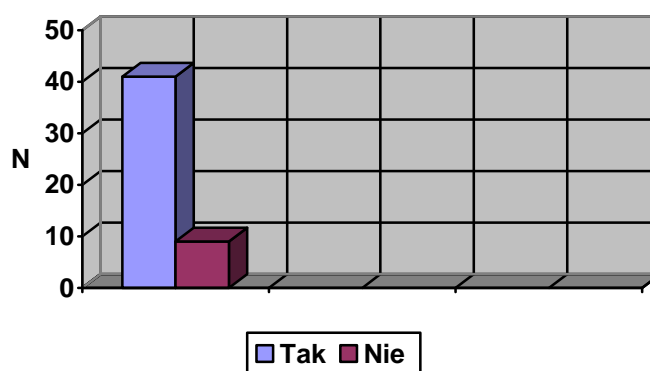
4.1. Diagnoza problemów nieletnich przed umieszczeniem w placówce

Spośród 50 zbadanych wychowanków aż 41 z nich przyznało, że przed umieszczeniem w placówce miało trudności w nauce szkolnej (wykres 1). Należy w tym miejscu podkreślić, że trudności w nauce szkolnej są jednym z symptomów niedostosowania społecznego.

¹ W. Okoń: *Słownik pedagogiczny*, Warszawa 1975, s.346.

² E. Claparede: *Psychologia dziecka i pedagogika eksperymentalna*, Warszawa 1927, s.381.

Wykres 1. Trudności w nauce szkolnej przed umieszczeniem w placówce



Wydaje się, że problemy szkolne badanych mogły mieć znaczący wpływ na przebieg procesu rozwijania się zainteresowań. Uczeń z problemami szkolnymi w mniejszym stopniu angażuje się w działalność kół zainteresowań.³ Brak sukcesów i niepowodzenia dydaktyczne wpływają demobilizująco na dalszą naukę, mogą wywołać frustrację (zawód, udaremnienie) i pogarszać stan zdrowia, a najczęściej prowadzą również do trudności wychowawczych, powodując w rezultacie ogólne niepowodzenia szkolne.

Niepowodzenia szkolne mogą być obiektywne, gdy braki szkolne są faktem, stwierdzonym przez osoby bezstronnie oceniające poziom osiągnięć szkolnych dziecka. Niepowodzenie szkolne nie zawsze jednak oznacza rzeczywiste braki w opanowaniu wiedzy i umiejętności szkolnych. Czasami te niepowodzenia mogą mieć charakter subiektywny. Bywa tak wtedy, gdy dopuszczające, dostateczne lub dobre oceny nie zadowolają samego dziecka albo jego rodziców. Przyczyną subiektywnie odczuwanych niepowodzeń szkolnych są często zbyt wygórowane w stosunku do możliwości dziecka ambicje rodziców.

Pierwszym czynnikiem wpływającym na powodzenia szkolne są warunki społeczne, a przede wszystkim środowisko rodzinne dziecka. Czynniki natury społecznej wpływające na naukę dziecka to:

- a) sytuacja materialna rodziny,
- b) praca ucznia w gospodarstwie domowym,
- c) warunki odrabiania prac domowych,
- d) liczebność rodzeństwa,
- e) atmosfera domowa,
- f) poziom świadomości wychowawczej rodziców,
- g) pijaństwo,
- h) rozbiecie rodziny,

³ E. Wojda, *Rodzaje i przyczyny niepowodzeń szkolnych*. „Edukacja i Dialog” 2001, nr 9-10.

- i) dbałość o dziecko i jego wychowanie,
- j) współpraca rodziców lub opiekunów dziecka ze szkołą,
- k) poziom kulturalny i moralny życia domowego,
- l) ujemne lub dodatnie wpływy otoczenia.

Rodziny badanych uczniów to najczęściej rodziny patologiczne, w których agresja, alkoholizm, przestępczość mają często wielopokoleniową tradycję.

Wyniki udzielone przez ankietowanych zdają się potwierdzać tezę, że dom rodzinny jest w bardzo dużym stopniu odpowiedzialny za trudności i niepowodzenia szkolne nieletnich. Badani uczniowie, wśród najczęstszych objawów trudności szkolnych obserwowanych u siebie wskazywali słabe wyniki w nauce (50%), problemy z właściwym zachowaniem (48%), zaburzenia uwagi i problemy z koncentracją i zaburzenia uwagi (28%). Po 7 badanych wskazało niską samoocenę oraz problemy z samokontrolą. 10% badanych uznało, że ich trudności szkolne przejawiały się w braku umiejętności planowania i organizacji czasu, zaś 6% wskazało odpowiedź – problemy w relacjach z nauczycielami i rówieśnikami oraz inne: tu najczęściej wymieniano wagary.

Tabela 1. Przejawy trudności i niepowodzeń szkolnych w opinii ankietowanych

l.p.	Przejawy trudności i niepowodzeń szkolnych*	N	%
1	Zaburzenia uwagi, problemy z koncentracją	14	28%
2	Problemy z właściwym zachowaniem	24	48%
3	Problemy z samokontrolą	7	14%
4	Nieumiejętność planowania i właściwej organizacji czasu	5	10%
5	Słabe wyniki w nauce, brak motywacji do nauki	25	50%
6	Niska samoocena	7	14%
7	Problemy z nauczycielami i rówieśnikami	3	6%
8	Inne	3	6%

*ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Źródło: obliczenia własne na podstawie analizy wyników ankietowania uczniów
Objaśnienia: N- liczba odpowiedzi

Do zakładu poprawczego lub schroniska dla nieletnich trafiają młodzi ludzie, którzy po ukończeniu 13. roku życia, a przed ukończeniem lat 17. popełnili czyn karalny (w odniesieniu do nieletnich nie używa się pojęcia przestępstwo). Sąd rodzinny wydając wyrok nie określa jak długo ma trwać pobyt w poprawczaku. Nie może on być krótszy niż pół roku i nie dłuższy niż do ukończenia 21. roku życia. Wśród czynów karalnych, które spowodowały umieszczenie nieletnich w placówce przeważają przestępstwa przeciw mieniu: kradzieże, rozboje, włamania, ale zdarzają się także gwałty i znęcanie się oraz groźby karalne.

Tabela 2 . Przyczyny umieszczenia w placówce

l.p.	Rodzaj czynu karalnego	N	%
1	Kradzież	43	86,0
2	Kradzież z włamaniem	39	78,0
3	Rozbój	27	54,0
4	Kradzież rozbójnicza	15	30,0
5	Wymuszenie rozbójnicze	13	26,0
6	Zgwałcenie lub doprowadzenie do innych czynności seksualnych	7	14,0
7	Znęcanie się	4	8,0
8	Groźby karalne	4	8,0

*ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Źródło: obliczenia własne na podstawie analizy wyników ankietowania uczniów

Objaśnienia: N- liczba odpowiedzi

Kolejne pytanie badawcze dotyczyło długości pobytu nieletnich w placówce. Jednym z przyjętych w pracy celów badawczych było określenie stopnia zależności między długością pobytu nieletniego w placówce a poziomem rozwoju jego zainteresowań. Uznano bowiem, że poziom rozwoju zainteresowań nieletnich jest wprost proporcjonalny do długości ich pobytu w placówce, a zróżnicowana oferta resocjalizacyjna w dużym stopniu wpływa na zmianę zainteresowań w kierunku ogólnie pożądanym. Należy przy tym pamiętać, że teoretycy są zgodni, iż optymalny okres pobytu w placówce resocjalizacyjnej nie powinien przekraczać 2 lat (L. Pytka, Z. Urban). *Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich* z 1982 r. określa górną granice wiekową, do jakiej nieletni może przebywać w zakładzie poprawczym na 21 lat.

Długość pobytu nieletnich w Zakładzie Poprawczym i Schronisku dla Nieletnich w Raciborzu przedstawia tabela 3.

Tabela 3 . Długość pobytu nieletniego w placówce

l.p.	Długość pobytu w zakładzie/schronisku	N	%
1	Poniżej 0,5 roku	6	12,0
2	1 rok	7	14,0
3	2 lata	16	32,0
4	3 lata	14	28,0
5	4 lata	2	4,0
6	5 lat	4	8,0
7	6 lat	1	2,0
Suma		50	100

Źródło: obliczenia własne na podstawie analizy wyników ankietowania uczniów

Objaśnienia: N- liczba odpowiedzi

Z analizy odpowiedzi udzielonych przez nieletnich wynika, że w raciborskiej placówce okres pobytu wychowanka wynosi 2-3 lata (odpowiednio 32% i 28%) – jest to więc okres optymalny, w którym można wpłynąć na zmianę zainteresowań nieletnich bez ryzyka narażenia się na znudzenie kierowaną do nieletnich ofertą resocjalizacyjną.

W raciborskim zakładzie nieletni ma możliwość rozwijania swoich zainteresowań i pasji w ramach następujących zajęć:

- a) artystycznych (Teatr Ekspresji Ruchowej, Teatrzyk Kukiełkowy BAJ, kabaret JAB, Teatr Pro Forma, zajęcia plastyczne, zajęcia muzyczne, wieczornice, zajęcia fotograficzne, koło literackie)
- b) sportowych (piłka siatkowa, piłka nożna, piłka koszykowa, tenis stołowy, siłownia, pływanie, zapasy, unihokej, sporty siłowe, kolarstwo, lekkoatletyka, wspinaczka skałkowa)
- c) kulturalnych(dyskoteki, wieczorki okolicznościowe, spotkania z ciekawymi ludźmi, wieczorki filmowe, przeglądy piosenki, konkursy politematyczne, spektakle teatralne)
- d) dziennikarskich (w ich ramach wychowankowie redagują wewnętrzne czasopismo o charakterze informacyjno – dokumentacyjnym pt. Gazeta Naprawcza)
- e) turystycznych(wycieczki piesze, rowerowe, samochodowe, obozy archeologiczne).

W ramach zajęć sportowych, rekreacyjnych, kulturalno – oświatowych wychowanek ma możliwość czynnego i atrakcyjnego spędzania czasu wolnego; korzystania z boisk piłkarskich(gościnnie), sal gimnastycznych, krytej pływalni (gościnnie), krytej bieżni tartanowej (gościnnie); udział w rozmaitych konkursach sportowych, plastycznych, literackich, muzycznych; obchodzenie świąt i ważnych rocznic narodowych; możliwość współdziałania w rozwijaniu międzynarodowego partnerstwa z ośrodkiem pomocy młodzieży w niemieckim Grossefehn; częste spotkania ze znanymi i ciekawymi ludźmi.

Rozkład odpowiedzi na pytanie o najbardziej atrakcyjne sposoby spędzania przez nieletnich czasu wolnego przed umieszczeniem w placówce pokazuje, że ankietowana młodzież spędzała czas wolny w sposób niezorganizowany, były to typowe zainteresowania współczesnej młodzieży.

Do analizy wyników badań przyjęto skalę, wg której zainteresowania trwałe, mocne i niezmiennie powinny zostać przez ankietowanych opatrzone cyfrą „3”; zainteresowania zmienne, nietrwałe i doraźne – cyfrą „2”; zaś zainteresowania przypadkowe cyfrą „1”.

Tabela 4 . Sposoby spędzania czasu wolnego przed umieszczeniem w placówce

I.p.	Sposoby spędzania czasu wolnego i ich trwałość	N	%	Siła
1	Oglądanie telewizji	34	68,0	2,61
2	Granie w gry komputerowe	22	44,0	2,34
3	Surfowanie po internecie	29	58,0	2,53
4	Czytanie książek	3	6,0	1,01
5	Dyskoteki ze znajomymi	26	52,0	2,59
6	Aktywność ruchowa	18	36,0	2,27
7	Rozmowy z kolegami	11	22,0	1,93
8	Działalność artystyczna	4	8,0	1,24
9	Realizowanie swoich zainteresowań, hobby	6	12,0	1,52
10	Inne	0	0,0	0,00

***ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź**

Źródło: obliczenia własne na podstawie analizy wyników ankietowania uczniów

Objaśnienia: N- liczba odpowiedzi

Właściwe spożytkowanie czasu wolnego przez młodzież od dawna jest postulowane jako jeden z ważnych sposobów zapobiegania zachowaniom problemowym. Stoi za tym przekonanie, że aktywności podejmowane w czasie wolnym w pewnym stopniu przekładają się na lepsze funkcjonowanie społeczne młodzieży, jak również na stan jej „ducha i ciała”. Innymi słowy, czas wolny pełni ważne funkcje w utrzymaniu właściwej postawy społecznej, sprzyja rozwojowi sił psychicznych i daje szansę powrotu do równowagi psychicznej w stanach stresu i zmęczenia. Z tej perspektywy interesujące jest ustalenie, jak młodzież wykorzystuje czas wolny. Czas wolny to okres wolny od obowiązków zawodowych, rodzinnych i społecznych, w którym jednostka może z własnej woli poświęcić się wypoczynkowi lub rozrywce, dobrowolnemu udziałowi w życiu społecznym lub rozwijaniu własnych, nieskrępowanych zdolności twórczych. W przypadku badanych nieletnich czas wolny to okres wolny głównie od obowiązków szkolnych i warsztatowych. Analiza wyników badań potwierdza, że przed umieszczeniem w placówce nieletni preferowali przede wszystkim zainteresowania rozrywkowe - spędzali czas głównie na oglądaniu telewizji (68%) i w ich opinii były to zainteresowania trwałe i mocne. Surfowanie po internecie i dyskoteki ze znajomymi to kolejne z najczęściej występujących form spędzania czasu wolnego przez badanych – odpowiednio uznało tak 58% i 52% (siła zainteresowań 2,53 i 2,59). Użytkowanie gier komputerowych jako formę spędzania czasu wolnego wskazało 44% badanych

(siła 2,34) – wynik ten ma najczęściej związek z brakiem obecności komputera w domach rodzinnych badanych wychowanków. Warto zauważyć, że 36% badanych wskazało aktywność ruchową jako ulubioną formę spędzania czasu wolnego przed umieszczeniem w placówce. Najmniej ankietowanych spędzało czas wolny na czytaniu książek – robiło tak tylko 6% - i jest to także najmniej trwałe, najbardziej przypadkowe zainteresowanie.

Tabela 5 . Rodzaj zainteresowań przed umieszczeniem w placówce

l.p.	Zainteresowania	N	%
1	Sport	10	20,0
2	Muzyka	12	24,0
3	Motoryzacja	7	14,0
4	Brak zainteresowań	21	42,0
Suma		50	100,0

Źródło: obliczenia własne na podstawie analizy wyników ankietowania uczniów
Objaśnienia: N- liczba odpowiedzi

Z tabeli 5 wynika, że przed umieszczeniem w placówce nieletni interesowali się głównie muzyką (24%) oraz sportem (20%), ale po obserwacji wyników ujętych w tabeli 4 można stwierdzić, że było to zainteresowanie bierne, polegające przede wszystkim na obserwacji imprez sportowych w telewizorze. Należy zwrócić uwagę, że aż 42% ankietowanych przyznało, iż przed umieszczeniem w placówce nie miało żadnych zainteresowań.

4.2. Pobyt nieletniego w zakładzie poprawczym a rozwój zainteresowań

Kolejne pytanie dotyczyło dyscyplin sportowych, które nieletni najchętniej uprawiają w placówce. Sport i zabawy ruchowe należą do głównych form aktywności dzieci w młodszym wieku szkolnym (obok aktywności poznawczej). W inicjowaniu zainteresowań sportowych znaczną rolę odgrywają środki masowego przekazu, szczególnie telewizja. Z jednej strony przyczyniają się one do budzenia biernego zainteresowania sportem, z drugiej w ramach programów edukacyjnych zachęca widzów do aktywnego zainteresowania się nim. Do aktywności fizycznej zachęca też obserwacja sportu uprawianego na wysokim poziomie (transmisje telewizyjne zawodów, mistrzostw, meczów itp.). Młodzież szkół podstawowych uprawia sport przede wszystkim na lekcjach wychowania fizycznego, przy czym aktywność ruchowa chłopców wzrasta z każdym rokiem. Obniżenie poziomu zainteresowań sportowych młodzieży może być efektem braku infrastruktury sportowej: krytych basenów, kortów, stadionów, hal sportowych itp.

Tabela 6. Najchętniej uprawiane dyscypliny sportowe

l.p.	Jakie dyscypliny sportowe najchętniej uprawiasz?	N	%
1	Piłka nożna	32	64,0
2	Piłka siatkowa	30	60,0
3	Zajęcia ogólnospornościowe	24	48,0
4	Brak odpowiedzi	7	14,0

***ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź**

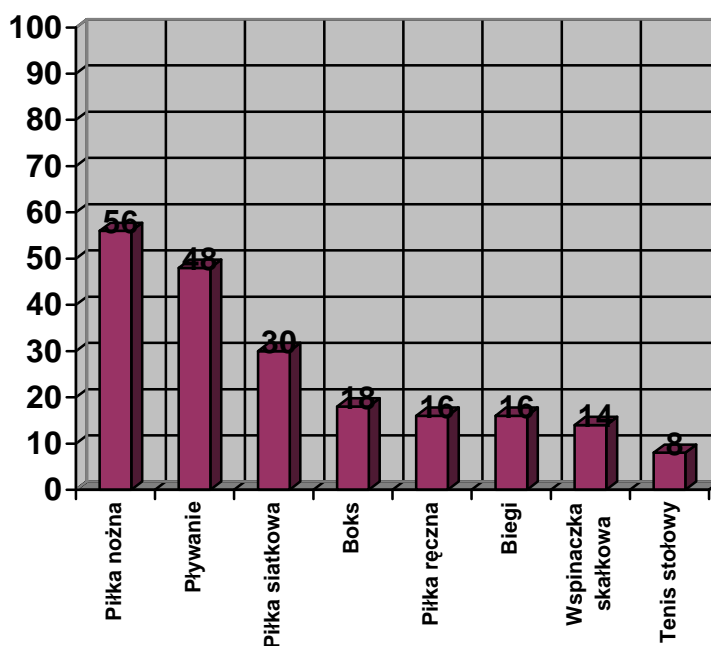
Źródło: obliczenia własne na podstawie analizy wyników ankietowania uczniów

Objaśnienia: N- liczba odpowiedzi

W raciborskiej placówce, pomimo braku odpowiedniej bazy sportowej (zakład dysponuje tylko niepełnowymiarową salą gimnastyczną i siłownią) zajęcia sportowe stanowią bardzo ważny element oferty resocjalizacyjnej. Wykorzystując długoletnią współpracę z lokalnymi instytucjami i organizacjami wychowankowie pod opieką wychowawców mogą bez przeszkód korzystać z boisk piłkarskich, bieżni ziemnej i tartanowej, boisk do piłki plażowej, basenu. Najchętniej jednak grupy wychowawcze korzystają z boisk do piłki nożnej, co znajduje potwierdzenie w odpowiedziach ankietowanych wychowanków: aż 64% z nich preferują tę dyscyplinę sportu. Na drugim miejscu została wskazana piłka siatkowa: najchętniej tę dyscyplinę uprawia 60% badanych. Popularność siatkówki wynika z tego, że wielu spośród pracowników pedagogicznych placówki uprawiało tę dyscyplinę w przeszłości i obecnie gra w rozgrywkach Amatorskiej Ligi Piłki Siatkowej w Raciborzu. Ponadto w zakładzie odbywają się zajęcia z piłki siatkowej w ramach SKS. Wśród zajęć ogólnospornościowych, które wskazało 48% dominują zajęcia zapaśnicze prowadzone przez jednego z wychowawców w Sali gimnastycznej Miejskiego Klubu Zapaśniczego UNIA oraz zajęcia w siłowni, które odbywają się pod nadzorem strażnika. Wśród badanych 14% nie wskazało żadnej ulubionej dyscypliny sportowej – w grupie tej znaleźli się wychowankowie o najkrótszym okresie pobytu w placówce, którzy jeszcze nie wdobyli się do właściwego funkcjonowania i nie mogą opuszczać terenu zakładu, a tym samym korzystać z obiektów zewnętrznych.

Powyższe stwierdzenia korespondują z wynikami analizy odpowiedzi na następny problem badawczy, który dotyczył dyscyplin sportowych, które nieletni chcieliby uprawiać w trakcie swojego pobytu w zakładzie.

Wykres 2. Chęć uprawiania dyscyplin sportowych.



*ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Źródło: obliczenia własne na podstawie analizy wyników ankietowania uczniów

Wśród badanych 56% potwierdziło, że nadal chciałoby uprawiać piłkę nożną. Na drugim miejscu pojawiło się pływanie, które wskazało 48% ankietowanych. W placówce corocznie organizowane są zawody pływackie o Puchar Dyrektora Szkół w Zakładzie Poprawczym dla tych uczniów, którzy umieją pływać, zaś wychowawcy grup internatowych regularnie organizują wycieczki samochodowe do aquaparków i krytych pływalni na terenie Śląska i Małopolski. Na chęć uprawiania piłki siatkowej zwróciło uwagę 30%. Nieco mniejszą popularnością cieszyłoby się zajęcia z boksu, który chciałoby uprawiać 18% badanych. Na fali rozwoju popularności piłki ręcznej, chęć jej uprawiania wyraziło 16% ankietowanych. Tyle samo wskazań uzyskały biegi - warto dodać, że pracownicy placówki dwa razy do roku organizują na terenie boiska OSiR w Raciborzu spartakiadę lekkoatletyczną (jesień i wiosna), w ramach której organizowane są przede wszystkim konkurencje biegowe. Organizowany raz do roku obóz wspinaczki skałkowej również znalazł swoje odbicie w odpowiedziach udzielanych przez respondentów - chęć uprawiania tej dyscypliny wskazało 7 nieletnich, dokładnie tylu uczestniczyło do tej pory w obozach organizowanych w Jurze Krakowsko-Częstochowskiej, toteż można przypuszczać, że to właśnie oni zgłosili taką propozycję. Czterech spośród badanych chciałoby uprawiać tenis stołowy - zajęcia te, co prawda nieregularnie, ale odbywają się w placówce.

Niezmiernie ważnym problemem badawczym było poszukanie odpowiedzi na pytanie, czy pobyt w zakładzie poprawczym dokonał zmian zainteresowań nieletnich.

Tabela 7. Wpływ pobytu w zakładzie na zmianę zainteresowań nieletnich

l.p.	Czy pobyt w zakładzie wpłynął na zmianę zainteresowań nieletnich?	N	%
1	Tak, w bardzo dużym stopniu, w kierunku zainteresowań konstruktywnych	21	42,0
2	Tak, w niewielkim stopniu	16	32,0
3	Nie zmienił	13	26,0
4	Zmienił w kierunku zainteresowań negatywnych	-	-
Suma		50	100,0

Źródło: obliczenia własne na podstawie analizy wyników ankietowania uczniów
Objaśnienia: N- liczba odpowiedzi

Okazuje się, iż w opinii 62% ankietowanych ich pobyt w zakładzie wpłynął w bardzo dużym stopniu na rozwój zainteresowań w kierunku zainteresowań konstruktywnych, a 32% uznało, że wpłynął, choć w niewielkim stopniu. W sumie do zmiany swoich zachowań podczas pobytu w placówce przyznało się 74% wychowanków, co jest wynikiem bardzo dobrze świadczącym o skuteczności systemu oddziaływań resocjalizacyjnych stosowanych w placówce i o atrakcyjności oferty zajęć kierowanych do wychowanków. Wśród ankietowanych 26% uznało, że pobyt w placówce nie wpłynął na zmianę rodzaju ich zainteresowań, zaś nikt nie stwierdził, że w wyniku pobytu w zakładzie zwrócił się w kierunku zainteresowań negatywnych.

Kolejne pytanie dotyczyło osób, które spowodowały zmianę zainteresowań nieletnich podczas ich pobytu w zakładzie poprawczym.

Tabela 8. Osoba mająca wpływ na zmianę zainteresowań nieletnich

l.p.	Kto wpłynął na zmianę zainteresowań nieletnich? *	N	%
1	Nauczyciel, wychowawca, pracownik zakładu	24	65,0
2	Kolega	5	13,5
3	Osoba z zewnątrz	4	11,0
4	Inna osoba	4	11,0
Suma		37	100,0

pod uwagę wzięto jedynie tych, którzy w poprzednim pytaniu wskazali zmianę zachowań

Źródło: obliczenia własne na podstawie analizy wyników ankietowania uczniów
Objaśnienia: N- liczba odpowiedzi

Dla 65% ankietowanych osobą, która w najwyższym stopniu wpłynęła na zmianę zainteresowań okazał się nauczyciel, wychowawca lub inny pracownik zakładu. Może to oznaczać, że pracownicy pedagogiczni placówki stali się dla swoich podopiecznych osobami znaczącymi. Kolega wpłynął na zmianę zainteresowań ponad 13% ankietowanych. Jako osobę z zewnątrz, która zmieniła zainteresowania 4 badanych wskazywano najczęściej instruktorkę Teatru Ekspresji Ruchowej, która prowadzi z nieletnimi zajęcia w formie wolontariatu. Również 4 osoby wskazały odpowiedź *inna osoba* – tu pojawili się m. in. sami wychowankowie, a w jednym przypadku badany wymienił swoich rodziców.

Kolejne pytanie badawcze dotyczyło tych form zajęć z nieletnimi, dzięki którym nieletni mogą najpełniej rozwijać swoje zainteresowania.

Tabela 9. Formy zajęć w placówce a rozwój zainteresowań nieletnich

l.p.	Formy pracy w placówce, dzięki którym nieletni mają możliwość rozwijania swoich zainteresowań	N	%
1	Koła zainteresowań	41	82,0
2	Wycieczki	37	74,0
3	Konkursy i turnieje	11	22,0
4	Spotkania z ciekawymi ludźmi	16	32,0
5	Kontakty z rówieśnikami z innych szkół	9	18,0
6	Wyjazdy zagraniczne	12	24,0
7	Pomoc innym ludziom	9	18,0
8	Prace społeczne	14	28,0
9	Zajęcia warsztatowe, internatowe	6	12,0
10	Zajęcia szkolne	7	14,0

***ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź**

Źródło: obliczenia własne na podstawie analizy wyników ankietowania uczniów
Objaśnienia: N- liczba odpowiedzi

Aż 82% badanych wskazało na działające w placówce koła zainteresowań. Wycieczki, w tym wycieczki rowerowe, piesze i samochodowe wymieniło 74%. Spotkania z ciekawymi ludźmi to preferowana forma rozwijania zainteresowań dla 32% ankietowanych. Z kolei 22% wymieniło konkursy i turnieje organizowane w placówce lub poza nią, w których nieletni biorą udział. Dużym uznaniem cieszą się wyjazdy zagraniczne i kontakty z partnerską placówką w niemieckim Grossefehn – taką formę zajęć stymulującą rozwój zainteresowań wymieniło 24% badanych. Co ciekawe, wśród tego typu zajęć pojawiły się nawet prace społeczne (28%), zajęcia szkolne (14%) oraz zajęcia warsztatowe i internatowe (12%)

Oferta zajęć kierowanych dla nieletnich podopiecznych placówki resocjalizacyjnej powinna uwzględniać ich specyficzne potrzeby, dlatego też badani zostali zapytani o to, jakie korzyści przynosi im udział w zajęciach organizowanych w placówce.

Tabela 10. Korzyści z uczestniczeniu w zajęciach oferowanych w placówce

l.p.	Co zyskujesz dzięki uczestniczeniu w zajęciach organizowanych w placówce?	N	%
1	Wypełniam czas wolny od nauki	37	74,0
2	Rozwijam się wewnętrznie	31	62,0
3	Rozwijam własne pasje i zainteresowania	42	84,0
4	Zdobywam doświadczenie i umiejętności społeczne	29	58,0
5	Daję upust nagromadzonym emocjom	12	24,0
6	Pracuję nad własnym rozwojem	10	20,0
7	Zdobywam wiedzę	23	46,0
8	Inne	2	4,0

***ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź**

Źródło: obliczenia własne na podstawie analizy wyników ankietowania uczniów
Objaśnienia: N- liczba odpowiedzi

Aż 84% uznało, że dzięki udziałowi w zajęciach rozwija swoje pasje i zainteresowania, zaś 62% stwierdziło, że dzięki nim rozwija się wewnętrznie. Świadczy to o trafnym dopasowaniu oferty resocjalizacyjnej placówki do potrzeb nieletnich. Zajęcia te jako wypełnienie czasu wolnego traktuje 74% badanych. Dla 58% ankietowanych udział w zajęciach organizowanych w placówce zajęciach to także możliwość zdobywania doświadczenia i umiejętności społecznych. Na kathartyczną funkcję zajęć zwróciło uwagę 24% wychowanków, dla których są one przede wszystkim formą rozładowania napięcia. Co 5. wychowanek widzi w tych zajęciach środek doskonalenia własnego rozwoju, zaś dla 23% z nich jest to sposób na zdobywanie wiedzy.

4.3 Potrzeby w zakresie optymalizacji oferty zajęć w opinii nieletnich

Nieletni zostali także zapytani o to, jakie zmiany w systemie oddziaływania resocjalizacyjnego powinny zostać wprowadzone, aby jeszcze lepiej odpowiedzieć na ich potrzeby.

Tabela 11. Zmiany w zakresie zajęć organizowanych w placówce zgłaszane przez nieletnich

I.p.	Co chciałbyś zmienić w zakresie zajęć rozwijających zainteresowania w placówce?	N	%
1	Więcej kół zainteresowań	32	64,0
2	Lepsze przygotowanie nauczycieli i wychowawców do zajęć	16	32,0
3	Lepsze wyposażenie placówki w sprzęt sportowy, rekreacyjny	44	88,0
4	Inne	12	24,0

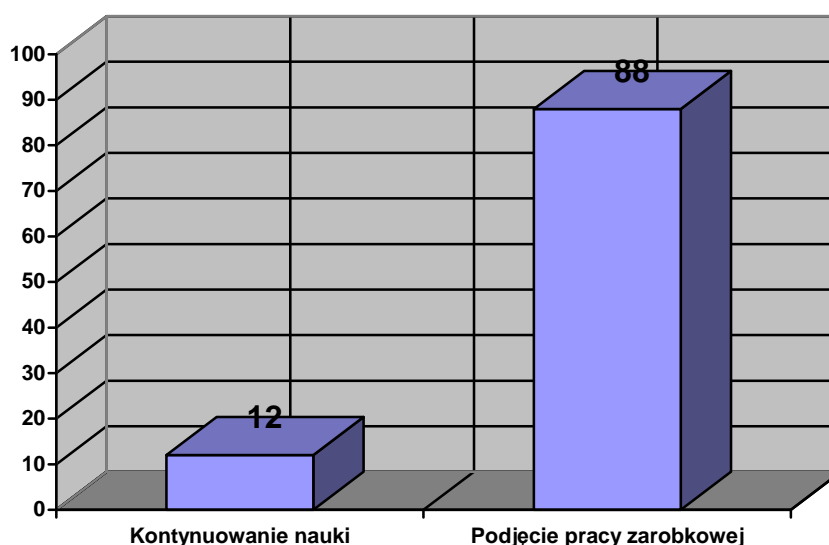
*ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Źródło: obliczenia własne na podstawie analizy wyników ankietowania uczniów

Objaśnienia: N- liczba odpowiedzi

Co ciekawe, nieletni (64%) wskazali na potrzebę wprowadzenia jeszcze większej liczby kół zainteresowań. choć w okresie prowadzenia badań w placówce funkcjonowało aż 9 różnych kół zainteresowań. Na niedostateczne warunki materialne i wyposażenie placówki w sprzęt sportowy i rekreacyjny zwróciło uwagę 88% ankietowanych, a 32% nieletnich uznało, że aby udoskonalić zajęcia prowadzone w placówce powinno się zadbać przede wszystkim o lepsze przygotowanie nauczycieli i wychowawców do zajęć. Dla 24% badanych zmiany powyższe powinny polegać zwłaszcza na mniejszych liczebnie grupach uczestników zajęć oraz na regularności w ich odbywaniu się. Wśród odpowiedzi udzielonych przez 24% badanych pojawiały się następujące propozycje zmian: *mniej kół zainteresowań, ale ciekawsze, więcej czasu wolnego, dłuższe zajęcia na sali gimnastycznej, niezmuszanie wychowanków do uczestniczenia w zajęciach kół zainteresowań.*

Wykres 3. Plany nieletnich po opuszczeniu placówki



Źródło: obliczenia własne na podstawie analizy wyników ankietowania uczniów

Wymieniane wcześniej korzyści płynące z uczestniczenia wychowanków w zajęciach rozwijających ich zainteresowania powinny dotyczyć przede wszystkim wyposażenia ich w niezbędne kompetencje zawodowe i społeczne, gdyż aż 88% badanych przyznało, iż po opuszczeniu placówki zamierza podjąć pracę zarobkową, a tylko 12% z nich chce kontynuować naukę na wyższym etapie. Jest to istotne wskazanie do takiego programowania oddziaływań edukacyjnych i opiekuńczo-wychowawczych w placówce, które pozwoli na lepsze przygotowanie nieletnich do poruszania się po rynku pracy i funkcjonowania w rolach zawodowych.

Ostatnie pytanie dotyczyło nowych form zajęć, w których nieletni chcieliby uczestniczyć w trakcie swojego pobytu w zakładzie.

Tabela 12. Nowe formy zajęć rozwijających zainteresowania w placówce

l.p.	W jakich nowych formach zajęć rozwijających zainteresowania chciałbyś uczestniczyć w placówce?	N	%
1	Zajęcia sportowe	35	70,0
2	Zajęcia fotograficzne	12	24,0
3	Zajęcia artystyczne	19	38,0

*ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Źródło: obliczenia własne na podstawie analizy wyników ankietowania uczniów

Objaśnienia: N- liczba odpowiedzi

Najwięcej badanych wskazało, że chcieliby uczestniczyć w większej liczbie zajęć sportowych (70%), 12 spośród ankietowanych (24%) wymieniło zajęcia w ramach kółka fotograficznego, zaś blisko 40% wskazało na potrzebę zwiększenia liczby zajęć artystycznych – wymienione zostało malarstwo, taniec towarzyski i nowoczesny. Taki rozkład odpowiedzi wydaje się być cennym wskazaniem dla dyrekcji placówki, która bezpośrednio odpowiada za kształt oferty resocjalizacyjnej zakładu i jej dostosowanie do potrzeb i oczekiwań nieletnich.